

Є. М. Ковтонюк, В. В. Таранюк

Есперанто

ЕСПЕРАНТО – штучна мова міжнародного спілкування. Створ. [Лукашем-Людвіком Заменгофом](#), який під псевд. Doktoro Esperanto («Доктор, який сподівається») видав 1887 у Варшаві проект міжнар. штуч. мови – «Международный языкъ. Предисловіе и полный учебникъ» («Lingvo internacia. Antaŭparolo kaj plena lernolibro»). Е. – єдина зі штуч. (планових) мов, що набула знач. поширення через простоту у вивченні. Е. – мова апостеріор. автономіст. характеру: алфавіт на лат. основі; лексика базується на коренях індоєвроп. мов – роман., герм. і слов'янських; побудована за чітким планом, складається з 16-ти правил без винятків. Е. використовують усно і письмово. На Е. створ. чимало оригін. творів, перекладено значну частину світ. літ. класики. Координує роботу десятків тисяч есперантистів у 80-ти країнах світу Міжнар. Е.-асоц. (штаб-квартира у м. Роттердам, Нідерланди).

В Україні є давні традиції розвитку Е. Серед кращих посібників з Е. – «Підручник міжнародного языка Есперанто» (Т., 1907) М. Юрківа, «Повний підручник до науки міжнародної мови Есперанто» (Коломия, 1922) О. Кузьми. В «Эсперанто-русском словаре» (О., 1927; Москва, 1929) В. Сутковського лексику Е. вперше подано хронологічно диференційовано. У м. Коломия (нині Івано-Фр. обл.) 1913–14, 1922 виходила есперантист. г. «Ukraina Stelo» («Українська зірка»). До 1930-х рр. існувало Крайове товариство укр. есперантистів «Progreso» («Поступ», голова – [Б.-І. Божемський](#)). Есперантист. рух, представлений окремими виданнями, існує також в укр. діаспорі, де 1947–49 виходив місячник «Ukraina Esperantisto» («Український есперантист»). У СРСР есперантистів переслідували до серед. 1960-х рр. Е. таврували як «мову шпигунів та космополітів». Серед найбільш відомих укр. есперантистів – [В. Єрошенко](#). Своєрід. енциклопедією стала «Книга об эсперанто» О. Королевича (К., 1989). В Україні функціонує Асоц. укр. есперантистів (UkrEA, засн. 1989, 1-й президент – Є. Ковтонюк). У б-ці її часопису «Helianto» («Соняшник», виходить щомісяця від 1991, гол. ред. – М. Волошин) 2008 видано книжки перекладів на Е. віршів Т. Шевченка, І. Франка. За сприяння Благодій. фонду ім. В. Єрошенка «Есперо» видано «Есперанто-український словник» (К., 2007; упорядники: В. Пацюрко, Є. Ковтонюк) на 60 тис. слів та 125 тис. відповідників. Для спілкування та популяризації Е. у різних містах України відкрито клуби есперантистів, курси для бажаючих вивчати цю мову. Укр.

есперантисти беруть участь у щоріч. міжнар. конгресах і фестивалях. Див. також [Інтерлінгвістика](#).

Рекомендована література

1. Enciklopedio de Esperanto. I vdomo; II volumo (Represo de la unua eldono). Budapest, 1986;
2. Ткаченко О. Б. 100 років есперанто: підсумки і перспективи // Мовознавство. 1987. № 4;
3. Його ж. К социолінгвистической характеристике эсперанто // Общая интерлінгвістика и плановые языки. Тарту, 1989.

Бібліографічний опис:

Есперанто / Є. М. Ковтонюк, В. В. Таранюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18022>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).